

Greetje van den Berg

*Waterval
van
goud*

WATERVAL VAN GOUD

Uitgeverij Zomer & Keuning

HOOFDSTUK 1

Het reuzenrad steekt majestueus boven het kermisgewoel uit. Lampjes verlichten de grauwe bogen. De felgekleurde gondeltjes zwaaien heen en weer in de wind. Dan zet het rad zich langzaam maar zeker in beweging. Er klinkt gegil, gelach... Beneden zingt de stem van Gordon door de luidspreker: 'Kon ik maar even bij je zijn...!'

Leontien Cremers staat te kijken. Ze ziet de verkrampte gezichten van de mensen die naar beneden komen en leest de spanning op hun gezichten. Hoelang staat ze hier nu al? Na het inslaan van de wekelijkse boodschappen heeft ze eerst wat doelloos over de kermis geslenterd. De attracties zien er bont en aantrekkelijk uit. Alle mensen lijken hier vrolijk te zijn en de schandalig hoge prijzen voor een paar rondjes met de zweefmolen of *swingmill* schijnen voor niemand een probleem te zijn. In de rups kruipen verliefde stelletjes giechelend tegen elkaar aan als het groene doek zich over de snel voortbewegende wagentjes vouwt. Er lopen kinderen met een suikerspin; een meisje torst een enorme beer onder haar arm, die ze met een spel gewonnen heeft. Bij de botsautootjes klit de jeugd samen. Ze maken grapjes, flirten en even is er een gevoel van heimwee naar de tijd dat ook zij hier zo jong en zorgeloos rondliep, op zoek naar een leuke jongen. Een kermisliefde voor één avond.

Uit een luidspreker klinkt een zwoele mannenstem: 'Girls... I like the things they know, I like the things they show...' Een 'gouwe ouwe' tussen het eentonige gerampestamp van de housemuziek een eindje verderop. Ooit was zij een van die meisjes geweest. Ze kent het nummer, ook in haar tijd had dit liedje op de kermis geklonken. 'Girls are everywhere...' Ze waren er nóg... de meisjes, maar zij maakt er niet langer deel van uit. De tijd van flirten is voorbij. Hier is niemand die een blik aan haar waagt. Ze huivert en zet de tas met boodschappen, die ze deze koopavond gehaald heeft, tussen haar voeten. Dan steekt ze de handen diep in de zakken van haar kleurige jack. Naast haar staat een jong stel. De man heeft zijn arm om de vrouw heen geslagen. Een knappe vrouw in modieuze kleding. Leontien denkt aan haar eigen vormeloze spijkerbroek en haar steile, te lange haren. Ze moet nodig de stad eens in en een afspraak maken bij de kapper. Ze heeft er een potje voor gemaakt dat nooit vol lijkt te raken. Daar zorgen de kinderen voor met hun kapotte of

te klein geworden kledingstukken, hun uitjes voor school en andere extra, hoognodige uitgaven.

Ze wendt haar blik af, kijkt nog eens verlangend naar het reuzenrad dat juist stilstaat. Er stappen mensen uit. Gezinnen met kinderen, jongelui. Ze grijpt haar portemonnee uit de bruine boodschappentas. Er zit niet veel meer in. Ze zal deze week zuinig aan moeten doen, want het duurt nog even voor hun uitkering weer op de bank staat. Haastig rekent ze. Ze gooit haar lange, blonde haren uitdagend over haar schouder en staat even later voor de kassa. Haar stem hapert even als ze om een kaartje vraagt. Het wordt haar bijna toegegooid door de vrouw die in het kleine hokje nauwelijks te zien is. Ze ontwaart nog net een paar felle, zwaar opgemaakte ogen. Het harde, felroze plastic kaartje draait ze om en om in haar hand als ze in de rij staat voor het reuzenrad. Een jongeman met een puisterig gezicht en smoezelige handen helpt haar instappen en sluit de kleine gondel zorgvuldig af met een zware, ijzeren beugel. Ze is blij als het bakje doorschuift zonder dat er iemand bij haar is ingestapt. Nerveus houdt ze zich vast aan de ijzeren randen, schuift de boodschappentas vlak naast zich en klemt haar rug tegen het rode, goedkope skai van de rugbekleding.

Stukje voor stukje schuift de gondel door naar boven, terwijl er beneden steeds opnieuw mensen in- en uitstappen. Ze ziet de stad onder zich liggen. Witte pinkelende lichten in de nu snel invallende duisternis. De mensen op de kermis lijken op kleine, bewegende poppetjes. Het lawaai is gereduceerd tot een achtergrondmuziekje, vermengd met het onophoudelijk suizen van de wind. Leontien trekt de rits van haar jack hoger op. Haar handen klemmen zich nog vaster om de randen van haar bakje als het rad zich langzaam in beweging zet. In haar maag komt een weeïg, misselijkmakend gevoel op. Ze kijkt naar boven om de diepte die ze tegemoet gaat niet te zien. Het rad gaat sneller. Ze gaat omhoog, naar beneden, omhoog... De wind doet haar haren als een sluier om haar gezicht heen fladderen. Ze lacht in zichzelf en smoort een gil, terwijl het rad met haar eigen, kleine zitplaats in een duizelingwekkende vaart naar beneden lijkt te gaan. Haar maag krimpt opnieuw samen. Ze sluit haar ogen en opent ze dan weer. Er is angst en misselijkheid en tegelijkertijd een intens gevoel van vreugde en vrijheid.

Ineens is ze weer het kleine meisje dat met haar ouders voor het eerst over de kermis loopt. Ze herinnert zich nog het jurkje dat ze

aan had. Een donkerblauwe met felle bloemen bedrukte jurk, waarbij ze rode sokjes droeg. Met haar vader had ze in het reuzenrad gezeten. Haar kleine hand lag toen vol vertrouwen in de zijne. Beneden stond haar moeder te wachten en elke keer als ze naar beneden draaiden keek ze in haar lachende gezicht. Ze zag de smalle, witte hand die naar haar wuifde. Ze wilde terugzwaaien, maar durfde niet, bang als ze was te zullen vallen. Terwijl de gondel waarin ze zit opnieuw naar beneden duikt, kijkt ze naar de mensen die staan te wachten. Ze zou wel willen zwaaien, maar blijft zich krampachtig vasthouden. Opnieuw draait ze de lucht in. Boven haar fonkelen de eerste sterren, de wind zingt om haar hoofd. Dan mindert het rad vaart. Opnieuw staat ze bovenaan stil. Heel voorzichtig leunt ze over de rand en ziet hoe de eerste mensen uitstappen. De jongeman doet plichtmatig zijn werk. Beugel open, beugel dicht...

Langzaam komt hij dichtbij en staat dan naast haar. Beugel open... Ze vergeet bijna haar boodschappentas. Hij tikt op haar schouder en wijst. 'Bedankt!' zegt ze blij. Haar wangen zijn rood, haar haren hangen warrig om haar gezicht. Hij haalt z'n schouders op alsof hij niet weet hoe hij met dankbaarheid om moet gaan. Haar plaatsje is alweer bezet door anderen. Met een licht gevoel van spijt staat ze even later weer naast het rad. Ze ziet hoe een meisje en een jongen instappen. Het meisje is nog zo jong... Ze giechelt als de jongen een arm om haar heen slaat. Ze kijkt naar hem op, verlegen, lachend en verliefd... Ooit is zij ook zo geweest. Ook tegenover Rogier. Zelfs tegenover Rogier. Dit meisje zou op een dag ontdekken dat verliefdheid ten onder gaat in het leven van alledag. Dat geldzorgen elk gevoel van tederheid ruïneren. Dromen gingen voorbij, maar als je een jaar of zeventien was, geloofde je dat niet. Er kon in de afgelopen jaren veel veranderd zijn. Meisjes waren zelfbewuster, zelfstandiger en modern, maar ze bleven geloven in de liefde en konden zich niet voorstellen dat dromen ooit voorbijgingen. Wat bleef was een bittere waarheid en het besef dat niets ooit meer kon worden overgedaan. Het onbezorgde verleden kwam niet terug. Niet door een liedje dat heimwee en verlangen opriep, niet door enkele momenten van zorgeloosheid in het reuzenrad.

Ze zucht, pakt haar boodschappentas en loopt naar haar fiets. Met moeite bevestigt ze de tas achter op haar bagagedrager en stapt op. Achter haar klinkt het rumoer van de kermis. Housemuziek en dreunende bassen raken steeds verder op de achtergrond. De fiets ram-

melt, terwijl ze over de klinkers van de smalle straat rijdt. Op weg naar huis, naar de kinderen, naar Rogier. Opnieuw ontsnapt haar een diepe zucht...

Rogier zit voor de televisie. Op tafel staan lege koffiekopjes. Hij kijkt op als ze binnenkomt. 'Wat ben je laat! Ik heb met de kinderen samen al koffiedronken, maar voor jou zit er ook nog wel een kopje in.' Hij ziet haar rode gezicht, haar verwaaide haren. 'Heb je hard gefietst?'

Ze knikt. 'Het liep allemaal zo uit.' Even aarzelt ze, maar gaat dan toch verder. 'Er was kermis in de stad. Ik kon het niet laten om er even doorheen te lopen.'

'Je kijkt alsof je stiekem in het reuzenrad hebt gezeten,' zegt hij lachend.

Leontien voelt hoe ze kleurt. 'Hoe kom je daar nou bij?'

Hij haalt z'n schouders op. 'Het zou net iets voor jou zijn.'

Ze ziet hoe z'n blik weer afdwaalt naar de televisie, waarop twee mannen elkaar beschieten. In het grote, donkere raam van de huiskamer ziet ze zichzelf weerspiegeld. Ze is nog slank, ondanks drie zwangerschappen. De rode trui, die haar moeder heeft gebreid, flatteert haar. Zacht sluit ze de deur als ze naar de keuken loopt. Misschien is er nog voldoende koffie voor een tweede ronde voor Rogier en de kinderen. Ze heeft koeken gekocht om vanavond bij de koffie te eten: appelkoeken. De kinderen zijn er alle drie dol op.

Uit de slaapkamers boven klinkt muziek. Luid dreunen de bassen door het huis. Het zal wel weer van Ingrid's kamer komen. Haar oudste dochter heeft sinds kort een voorkeur voor hardrock en housemuziek. Muziek die zij niet begrijpt. Ze onthoudt zich van commentaar, omdat ze weet dat het daardoor alleen maar erger zal worden. Soms denkt ze weleens aan haar eigen muzikale voorkeuren in haar tiener tijd. Haar ouders vonden al dat langharige tuig maar niets en van die rampestampmuziek moesten ze al helemaal niets hebben. Ze herinnert zich hoe haar kamer volgeplakt was met foto's van David Cassidy, Donny Osmond en Michael Jackson. Onschuldige knullen en onschadelijke muziek als je dat vergelijkt met Ingrid's bewondering voor de hedendaagse toonaangevende popgroepen.

Vreemd, waarom denkt ze de laatste tijd zo vaak aan vroeger? Ze heeft toch alle redenen om ook nu gelukkig te zijn? Ze heeft drie gezonde kinderen, Rogier is er en ze weet zeker dat hij van haar

houdt. Ze kan zichzelf het leven zonder Rogier ook niet voorstellen en toch is er die voortdurende onvrede. Het is alsof ze sinds kort met andere ogen naar Rogier kijkt, maar ze weet niet waarom. Is ze teleurgesteld in hem, omdat hij nu al ruim een jaar zonder werk zit?

Haar ouders hadden haar gewaarschuwd, toen ze aankondigde met Rogier te willen trouwen. 'Veel geblaat en weinig wol,' had haar vader gemeend te moeten zeggen. Een uitspraak die haar woede had opgewekt. 'Wat hebben jullie toch op hem tegen?' had ze geroepen. 'Die jongen houdt van me. Hij komt uit een keurig gezin en heeft een goede baan met promotiemogelijkheden. Kortom, alles wat een vrouw zich maar kan wensen. Ik zal echt niets tekortkomen!' Haar vader had zijn hoofd geschud. 'Die promotie komt er nooit, Leontien, daar is Rogier veel te gemakzuchtig voor. Hij belooft je gouden bergen, maar op een dag zul je merken dat hij die beloften geen van alle waar kan maken.' Haar moeder had daar zachtjes aan toegevoegd: 'We willen alleen maar dat je gelukkig wordt, meisje. Ik besef heel goed dat wij daar verder niets aan kunnen bijdragen. Jij hebt je keuze voor Rogier gemaakt. Daar kunnen wij niets meer aan veranderen. We willen alleen niet dat je ons later zult verwijten dat we je niet gewaarschuwd hebben.' Ze had hun woorden naast zich neergelegd en was al snel met Rogier getrouwd. Kort daarna was ze in verwachting geraakt van Ingrid, die inmiddels veertien was. Ze had haar baan opgegeven bij een verpleegtehuis waar ze ziekenverzorger was geweest. Twee jaar later kwam Elbert, drie jaar later gevolgd door Simon. Ze was de koning te rijk geweest en had met volle instemming gereageerd op Rogiers mededeling te willen stoppen met zijn studie, omdat een leidinggevende functie toch niets voor hem was. 'Ik kan en wil die verantwoordelijkheid niet dragen,' had hij haar uitgelegd. 'Ik ben niet het type om anderen taken op te leggen.' Ze had er begrip voor kunnen opbrengen. Rogiers salaris was weliswaar niet overdadig, maar ze konden ervan rondkomen. Ze had niet meer nodig. Anders werd het toen de firma waar Rogier werkte failliet ging en Rogier op straat kwam te staan. In het begin had ze zich nauwelijks gerealiseerd wat het inhield. Er was de rompslomp van het aanvragen van een WW-uitkering, contacten met de bedrijfsvereniging en de stellige overtuiging dat het allemaal niet voor lang zou zijn. 'Je hebt zo weer een baan,' had ze hem verzekerd. 'Boekhouders hebben ze immers overal nodig!'

Langzaam maar zeker was dat optimisme verdwenen, nadat ze de

ene na de andere teleurstelling te verwerken kregen. Rogier had te weinig in zijn mars, hij was te oud en als hij al eens ergens voor een sollicitatiegesprek werd uitgenodigd, bleek er totaal geen begrip te zijn voor zijn minieme prestatiedrang. Gaandeweg was de Rogier die ze kende verdwenen. Hij was niet langer de man die overal een oplossing voor leek te weten. In opdracht van de bedrijfsvereniging bezocht hij regelmatig het arbeidsbureau en struinde hij personeelsadvertenties af. Plichtmatig schreef hij sollicitatiebrieven waarvan hij bij voorbaat al wist dat ze niets zouden opleveren. 's Morgens lag hij te lang in bed. Overdag zat hij binnen en klaagde hij over pijnthjes en vermoeidheid, die hem beletten iets te doen aan het tuintje dat aan hun huis grensde. Hij bemoeide zich met alles wat ze deed.

Juist dat was de reden dat er in haar hoofd een plan ontstaan was om zelf wat aan die situatie te veranderen. Op een avond had ze het hem verteld. 'Als ik me nu eens om laat scholen...' had ze enthousiast voorgesteld. 'Via een instelling voor volwasseneneducatie moeten daar toch mogelijkheden voor zijn. Voor een computercursus of zo. Ik kan daar wel informatie over inwinnen.' 'En wat wou je dan?' had hij cynisch gevraagd. 'Wil jij dan kostwinner worden en moet ik je huishoudelijke taken overnemen?' 'Je bent de enige niet,' had ze zachtjes gezegd, 'er zijn tegenwoordig steeds meer mannen die voor het huishouden zorgen, terwijl de vrouw werkt.' 'Maar voor ons geldt dat niet. Ik bedank ervoor. Trouwens, je zult net zomin werk krijgen als ik. Als je vierendertig bent, ben je tegenwoordig al te oud. Het bedrijfsleven wil jonge krachten.' 'Dan heb ik het in ieder geval geprobeerd,' had ze ertegen ingebracht. 'En ik wil het niet!' was zijn weerwoord geweest. Ze had gezwegen, maar diep in haar hart waren de wrok en de onvrede gegroeid. Ze wilde niet langer leven op kosten van de gemeenschap. Ze had nieuwe uitdagingen nodig, vierendertig jaar was niet oud. Rogier zou de kinderen kunnen opvangen als ze uit school kwamen. Met een beetje goede wil van Rogiers kant zou alles best te regelen zijn. En juist daar ontbrak het nu aan. Ze zucht.

Van boven klinken de stemmen van Ingrid en Elbert. Ze zaten elkaar weer eens in de haren. Ze roept naar boven: 'Komen jullie nog een bakje koffie halen? Ik heb appelkoeken meegebracht!' Roffelende voeten op de trap zijn het antwoord.

'Hoi mam, gelukkig dat je riep! Elbert zat weer te klieren.' Ingrid staat al naast haar. 'Hij had last van mijn muziek. Soms is hij net een

oude kerel. Zal ik die koeken op een schaal leggen?’ ratelt ze.

Leontien kijkt naar Elbert.

Hij haalt z’n schouders op. ‘Die meid heeft die rotmuziek ook altijd zo hard staan dat ik bijna zit te trillen op m’n kamer.’

Ingrid steekt haar tong uit. ‘Stomme brugsmurf! Jij weet niet wat mooi is.’

Leontien schudt waarschuwend haar hoofd. ‘Ingrid... Denk wel een beetje aan de burens, die mensen moeten ’s avonds ook rustig kunnen zitten.’

‘Poeh, die Marokkanen zeker!’ Ingrid trekt hooghartig haar wenkbrauwen op. ‘Ze passen zich ook niet aan ons aan. Dan hoef ik toch zeker ook geen rekening met hen te houden?’

Leontien zucht. Ze zou zo veel willen zeggen, maar ze weet dat haar woorden weer oeverloze discussies zullen uitlokken. Ingrid heeft haar aversie tegen buitenlanders niet van een vreemde. Rogier denkt er net zo over. Hij heeft altijd genoten van het huis waarin ze wonen. Een zonnige, drive-inwoning. Een woonkamer aan de achterkant met uitzicht op het Zwartewater. Een grasveld achter, waar de kinderen naar hartenlust kunnen spelen. Beneden een berging, de slaapkamer van Simon, en boven drie slaapkamers. Volgens Rogier was het altijd een keurige buurt tot ze drie weken geleden nieuwe burens hadden gekregen. Het gezinnetje naast hen had plaatsgemaakt voor een Marokkaanse familie: een man, een vrouw en vier jonge kinderen. Veel contact had Leontien nog niet met hen gehad. Ze zei hen goedendag en daar bleef het bij. Diep in haar hart zou ze hen uit willen nodigen voor een kopje koffie, maar Rogier had gezegd dat de buurt nu hard achteruitging. Van nader contact hoefde wat hem betreft geen sprake te zijn. Rogier... Leontien zucht als ze de kamer binnenkomt. Ingrid loopt voor haar uit met de koeken. Simon zit al naast Rogier op de bank. Ze ziet hoe hij z’n arm om de jongen heeft gelegd. Met z’n hand strijkt hij door zijn korte, blonde haren. Simon is z’n oogappel, hij verwent de jongen schromelijk zonder daarbij op de gevoelens van de andere twee kinderen te letten.

‘Ik wil nog een glas limonade!’ dreint Simon.

‘Haal zelf maar even uit de keuken,’ zegt ze.

‘Ik wil die film zien!’ Simon schuift wat dichterbij naar z’n vader toe.

‘Elbert, haal jij even een glas limonade voor je broertje,’ sommeert Rogier zijn oudste zoon.

Leontien ziet de onwil in Elberts ogen. Ze hoort de nauwelijks

hoorbare zucht als hij langs haar loopt op weg naar de keuken. Stilletjes schuift ze naast Rogier en Simon op de bank. Met trage happen eet ze van de koek zonder werkelijk iets te proeven. Haar ogen volgen de beelden op de televisie, waar een nieuwe schietpartij doden eist.

's Avonds ligt ze naast Rogier in bed. Ze hoort aan zijn ademhaling dat hij nog niet slaapt. 'Je moet Simon niet zo verwennen,' zegt ze zachtjes in het donker. Ze bewaart dit soort dingen altijd voor in bed. Het is alsof de woorden dan makkelijker komen, misschien omdat ze zijn gezicht niet zo goed ziet. Ze hoort hem naast zich zuchten.

'Wat bedoel je?'

'Je weet best wat ik bedoel!' zegt ze heftig. 'Altijd neem je het voor hem op. Simon hoeft niets te doen. Als ik tegen hem zeg dat hij zelf wel limonade kan halen, dan zeg je tegen Elbert dat hij dat moet doen. Het is toch belachelijk dat hij dat voor zijn jongere broertje moet doen?'

'Simon is gewoon een gezellig joch. Wat geeft dat nou van die limonade? Hij wilde die film graag zien...'

'Die film was niet geschikt voor hem.'

'Wat een onzin! Alle kinderen van zijn leeftijd kijken naar dat soort films.'

'Daarom is er ook zo veel geweld in de wereld. Daarom beginnen kinderen tegenwoordig al zo jong met het ombrengen van mensen. Dat is de reden dat mensen zomaar, zonder reden, in elkaar worden geslagen.' Haar stem klinkt heftig.

'Dat is iets heel anders!' verweert Rogier zich. 'Simon weet heus wel dat hij dat soort dingen niet mag doen. Hè Leontien, doe toch niet zo vervelend. Wat geeft het nou als hij een keer zo'n filmpje ziet?'

'Dit is niet de enige keer dat hij dat soort taferelen van jou mag bekijken. Jij kijkt altijd naar die gewelddadige films en hij ziet dat allemaal net zo goed.' Ze voelt boosheid. Waarom veegt hij haar argumenten altijd meteen van tafel?

'Jij hebt een hekel aan die films,' zegt hij met nadruk. 'Jij kijkt liever naar die stompzinige praatprogramma's en je wordt boos als wij dat niet willen.'

'Hier wordt nooit naar me geluisterd.' Haar stem klinkt bitter. 'Als ik ergens naar kijk, wordt er meteen gemopperd. Denk je dat het dan

nog leuk is om ergens naar te kijken?’

‘Meestal pak je dan wel een boek. Ik heb altijd het idee dat je daar niet zo veel moeite mee hebt.’

Ze hoort onwil en geïrriteerdheid in zijn stem. ‘Als jij dat nu ook eens deed, dan kon ik misschien eens ongestoord naar een programma kijken dat mij aanspreekt.’

‘Je bent onredelijk.’ Hij draait haar zijn rug toe. ‘Je weet dat ik niet van lezen houd.’

‘Misschien moet je het gewoon eens proberen. Het kan je dagen een stuk zinvoller maken,’ brengt ze ertegen in.

Ze schrikt als hij plotseling rechtop gaat zitten en aan het koord van de lamp trekt, waardoor het slaapvertrek ineens in een zee van licht baadt. Ze wrijft in haar ogen, knippert tegen het felle schijnsel en hoort hem schreeuwen: ‘Wat wil je nu eigenlijk? Sinds we in bed liggen, doe je niets anders dan kritiek op me uitoefenen. Zeg me wat er aan de hand is, vertel me wat ik verkeerd doe. Heb ik je misschien geslagen of doe ik niets voor je? Zeg het me dan!’

Ze kijkt hem aan en ziet de onzekerheid in zijn blauwe ogen. Zijn korte, blonde haren vertonen de eerste grijze draden en staan vreemd rechtop. Hij lijkt ineens een ander. Hier is hij niet langer de man die haar in alles zijn wil oplegt. Hij lijkt zo kwetsbaar, zo gevoelig, en ineens realiseert ze zich dat hij niets van haar gevoelens zal begrijpen. Hoe kan het ook als ze er zelf niets van snapt? Ze opent haar mond om wat te zeggen, maar de woorden blijven steken. Voorzichtig strekt ze haar hand uit en streelt zijn gezicht, dat warm aanvoelt. Ze woelt door z’n haren en schuift naar hem toe. ‘Het spijt me...’ zegt ze dan zacht. ‘Ik meende het niet zo. Misschien is het... ach, laat maar...’

Hij slaat zijn armen om haar heen en verbergt zijn gezicht in haar haren. ‘Houd je eigenlijk nog wel van me, Leontien? Ik bedoel... we zijn al zo lang samen. Het gaat niet allemaal zoals we ons dat hadden voorgesteld. Je kunt toch verschrikkelijk teleurgesteld zijn?’

Ze schudt haar hoofd. ‘Ik houd wel van je, Rogier... We hebben nog zo veel samen.’ Ze voelt zijn lippen op haar gezicht, in haar hals, en haar nek. Ze weet waar dit op uit zal draaien. Ze zullen weer samen vrijen, want daar is Rogier nooit te moe voor. Dan zullen ze zich ieder op hun eigen helft terugtrekken. Ze zullen zich omdraaien en Rogier zal het licht uitknippen. Hij zal haar nog een kus geven en haar vragen of ze echt nog wel van hem houdt. Uiteraard zal ze

dat beamen en dan is voor Rogier alles weer goed. Binnen enkele minuten zal ze dan zijn rustige ademhaling weer naast zich horen, terwijl ze zelf nog uren in het donker voor zich uit zal liggen staren. Zo is het altijd nog gegaan, zo zal het blijven. Ze heeft het aan zichzelf te danken. Zij kan immers nooit de goede woorden vinden? Hoe kan hij rekening met haar houden als ze nooit vertelt wat er in haar omgaat?

Terwijl Rogier zich met snelle bewegingen van z'n gestreepte, flanelen pyjama ontdoet, staart zij naar de lamp van varkensblaas, die ze al hadden gekocht toen ze pas verloofd waren.

HOOFDSTUK 2

Het voorjaar heeft ingezet. In deze eerste week van april schijnt de zon, al doet een te harde noordenwind nog guur aan. De knoppen in de bomen lijken op springen te staan; de forsythia is uitgebloeid, maar de tulpen heffen hun gekleurde koppen naar de zon. Leontien staat in de tuin. Ze volgt met haar ogen een paar koolmeesjes, die in de appelboom heen en weer springen. De boom is eigenlijk te groot voor hun kleine tuintje, maar ze heeft het niet over haar hart kunnen verkrijgen om het ding te laten omzagen. Elk jaar genieten ze in september weer van hun eigen oogst. Ze loopt een eindje de tuin in. De koolmeesjes merken haar aanwezigheid nu op en vliegen weg. Ze kijkt hen een beetje spijtig na. Wat moet het heerlijk zijn om zo te kunnen leven! Om weg te kunnen vliegen als dat nodig is en om samen een nest te bouwen met alleen de zorg voor voedsel. In de tuin naast haar hoort ze geluiden, knijpers, die uit een mandje worden gehaald. Het gekreun van een droogmolen, die vol wordt gehangen met vochtig wasgoed. Een kinderstemmetje en dan ziet ze een klein krullenbolletje dat tussen de heg doorkijkt. Donkere ogen observeren haar aandachtig. Ze glimlacht. 'Hallo, ben je lekker buiten aan het spelen?' Het hoofdje knikt heftig van ja, maar een harde vrouwenstem roept. Er wordt een regen van Marokkaanse woorden over het kind uitgestort en het kleine, donkere hummeltje trekt zich terug. Leontien kijkt over de heg.

Ze ziet een volslanke vrouw met dezelfde donkere ogen als het jongetje van daarnet. Haar haren zijn verstopt onder een donkere hoofddoek en haar mollige lichaam is bedekt door een lange, vor-

meloze jurk. Er trekt een verlegen glimlach over het nog jonge gezicht. 'Hebt u last van mijn zoon?'

'Last?' Leontien grijnst en doet een paar stappen naar de heg toe. 'Absoluut niet. Laat hem maar lekker spelen. Hij mag best door de heg kijken. Waarschijnlijk hebt u meer last van mijn kinderen.'

De knijpers worden teruggegooid in een mandje. Met een arm vol wasgoed komt ook de vrouw nu Leontiens richting uit. Leontien steekt haar een hand toe en stelt zich voor. Enigszins aarzelend vertelt de vrouw dat ze Samera heet. Ze heeft een lief gezicht; bolle wangen, een scherpe neus en zachte, bruine ogen. 'Ik heb geen last van uw kinderen,' zegt Samera.

Leontien kijkt een beetje ongelovig. 'Echt niet? Ze maken zo veel lawaai. Mijn oudste dochter heeft regelmatig van die keiharde muziek opstaan. Ik schaam me soms weleens ten opzichte van jullie.'

'Schamen?' Samera trekt haar wenkbrauwen op. 'Wij wonen naast elkaar. Jullie horen weleens wat van ons, wij horen weleens wat van jullie. Wij zijn burenen. Het is geven en nemen.' Ze spreekt goed Nederlands met een Marokkaans accent.

Leontien knikt. Ze voelt een warme sympathie voor de vrouw tegenover haar. 'Bevalt het je hier?' vraagt ze voorzichtig.

'Heerlijk,' antwoordt Samera. 'Dit uitzicht. Het grote huis. Wij woonden op een flat. Dit huis is veel groter en mooier. Hoeveel kinderen heb jij?' vervolgt ze.

Leontien bedenkt dat vrouwen toch overal ter wereld hetzelfde zijn. 'Drie,' vertelt ze, 'één dochter en twee jongens.'

'Ik heb er vier, drie jongens en één meisje.' Gedachteloos verfrommelt Samera het wasgoed in haar handen en klopt dan zachtjes op haar buik. 'En hier... hier nog één, maar dat duurt nog een hele tijd.'

Leontien kijkt naar boven, het is alsof ze Rogiers priemende blik in haar rug voelt. Ze ziet nog net hoe hij snel zijn hoofd terugtrekt tot achter de planten op de vensterbank.

'Gaat alles goed met de zwangerschap?' vraagt ze belangstellend.

Samera schudt haar hoofd. 'Niet echt goed. Ik ben vaak moe, heb veel pijn. Eigenlijk moet ik rusten, maar ja...' Ze maakt een weids gebaar. 'Met kinderen en rusten? Dat gaat niet.'

'Als ik eens wat voor je kan doen, ramen lappen of zo, of andere dingen die je niet kunt, dan zeg je het maar,' biedt Leontien aan.

'Dat is heel aardig van je,' zegt Samera. Ze glimlacht weer. 'Het is nog niet nodig, maar als het wel nodig is, dan vraag ik het jou.' Ze

loopt weer terug naar de droogmolen, bukt een beetje moeilijk en haalt weer een aantal wasknijpers uit het mandje.

‘Samera!’ roept Leontien haar na. ‘Jáááh...’ Haar stem is zangerig en melodieus. ‘Samera, als je zin hebt, kom je dan eens een kopje koffie bij me drinken?’ Ze ziet de verraste blik in Samera’s ogen en vervolgt: ‘Laat die kinderen van jou maar lekker buiten spelen. Hier voor op het grote grasveld, daar kan het geen kwaad en ze hebben mooi de ruimte.’

Samera knikt. Met trage bewegingen hangt ze de rest van de was op.

Nog heel even blijft Leontien staan. Vanachter de dijk weerklinken geluiden van de scheepswerf, die daar zijn domicilie heeft. Op deze dagen lijkt je het water te ruiken. Vroeger kon je in het Zwartewater zwemmen, die tijd is allang voorbij.

Ze gaat naar binnen en loopt langzaam de trap op vanuit de bergkamer naar boven. Rogier staat nog voor het raam. ‘Heb je een goed gesprek gehad met de buurvrouw?’ Het klinkt cynisch, maar ze heeft het verwacht.

Ze gaat naast hem staan en kijkt naar buiten waar Samera nog steeds bezig is met de was en het kleine jongetje weer stiekem door de heg gluurt. ‘Ze is zwanger van haar vijfde kindje,’ merkt ze zacht op. ‘Ik heb het idee dat het niet zo goed gaat. Zo ver is ze nog niet heen en ze klaagt over vermoeidheid en pijn.’

‘Daar hadden ze eerder aan moeten denken,’ zegt Rogier. Zijn stem klinkt hard. ‘Maar ja, het enige waar zulke lui aan denken is de kinderbijslag. Heb je wel gezien dat die vent een grote Volvo heeft?’

‘Het is een oude Volvo,’ spreekt Leontien hem zacht tegen.

‘Ja, maar toch... Waar doen ze het van? En je zult zien dat ze deze zomer wel weer naar dat mooie vaderland van hen vertrekken voor een vakantie van een week of zes. Dat kunnen wij ons niet permitteren.’ Hij draait zich om. ‘Dan klagen ze over heimwee naar Marokko. Ik begrijp nooit waarom ze niet teruggaan. Ach, eigenlijk snap ik dat best. Zo mooi als hier kunnen ze het toch nergens krijgen. Ze voeren de hele dag geen moer uit en houden wel elke maand hun hand weer op. Op kosten van onze gemeenschap leven, dat kunnen ze. Die rotbuitenlanders!’ Hij spuugt de laatste woorden bijna uit.

‘We leven zelf ook van een uitkering,’ helpt ze hem herinneren. ‘Wij leven zelf ook op kosten van de gemeenschap, zoals je dat

zo mooi zegt.'

'Maar wij wonen in ons eigen land,' verdedigt hij zich. 'Ik ga niet naar Marokko om daar m'n hand op te houden.'

'Niet alle Marokkanen leven van een uitkering,' zegt ze. 'Er zijn er die hier ook jarenlang hebben gewerkt. Zij deden het werk waar wij ons te goed voor voelden!' Haar stem klinkt heftig, ze voelt woede en onmacht. Haar ogen hebben het beeld van de moeizaam bukkende buurvrouw losgelaten. Ze kijkt Rogier aan, haar ogen spuwen vuur. 'Er zijn Nederlanders, die al jarenlang zonder werk zitten. Zo zijn er ook medelanders, die hetzelfde lot delen. Daarnaast zijn er een heleboel buitenlanders die wel werken!'

'En daarom kan ik geen werk krijgen. Die zwarten moeten zo nodig eerst een baan. Zij gaan vóór. "Vrouwen en allochtonen worden van harte uitgenodigd mee te solliciteren." ' Zijn stem bouwt een advertentie na. 'Die lui gaan nog voor ook. De volgende keer ga ik ook, verkleed als Zwarte Piet. Dan nemen ze me vast wel aan, want dan kunnen ze met mijn capaciteiten wel uit de voeten.'

'Met jou valt niet te praten. Je hebt oogkleppen voor. Jij bent de man waar in de bijbel over wordt gesproken. De man met de balk in zijn oog, die de splinter bij de ander wel ziet zitten. En weet je wat ik nog het ergste vind? Dat je de kinderen daar ook bij betreft. Ingrid heeft inmiddels dezelfde denkbeelden als jij. Simon zal ook wel niet achterblijven en Elbert... Ach, van Elbert hoop ik dat hij z'n verstand gebruikt. Laten we toch eens ophouden om de schuld steeds op een ander te schuiven. Kijk eens naar jezelf... Houd op met die vinger naar een ander te wijzen. Als je dat doet, blijven er nog vier vingers over en die wijzen toevallig allemaal je eigen kant op. Denk eens over je eigen fouten na, dan heb je helemaal geen tijd meer om een ander op zijn fouten te wijzen.'

Ze voelt ineens z'n handen in een knellende greep om haar bovenarmen. 'Wat weet jij daarvan? Zeg eens... wat weet jij van mijn gevoelens? Het interesseert je niet eens wat ik voel! Je bent alleen maar met jezelf bezig. Weet jij hoe ik me voel als ik te midden van jouw familie zit? Jouw drie broers, die het in dit leven helemaal hebben gemaakt? Frank, die ons "wel even ophaalt" met zijn auto van de zaak op voorwaarde dat wij wel direct weer opstaan als meneer naar huis wil. Hans, die niet anders kan dan praten over z'n werk. Hoe goed hij het doet op school. Hoe de leerlingen met hem dwepen en zijn collega's niet begrijpen hoe hij het klaarspeelt om die pubers

onder zijn wiskundelessen zo rustig te houden. En dan vergeet ik Govert natuurlijk nog helemaal, onze dominee. Eerst hadden je ouders zo'n medelijden met hem. Die jongen moest zo hard leren en zo zuinig met geld omgaan samen met z'n aandoenlijke vrouwtje Els en hun twee perfecte spruiten. Maar nu heeft hij het helemaal gemaakt. Hij heeft z'n plekje als predikant gevonden. Er wordt tegen hem opgekeken en Govert schijnt nergens in de bijbel iets over nederigheid gelezen te hebben. Hij is degene, die zichzelf nog het allerbest vindt. Mij vindt hij het aankijken al helemaal niet meer waard!

Er valt na zijn laatste woorden een doodse stilte tussen hen. Ze voelt hoe langzaam maar zeker de greep van zijn handen losser wordt tot zijn armen slap langs z'n lichaam vallen. Hij kijkt haar niet meer aan. Ze wrijft langs haar bovenarmen om het gevoel van zijn ijzeren greep kwijt te raken. 'Je bent jaloers,' concludeert ze dan koud. 'Je hebt te veel medelijden met jezelf.' Langzaam verlaat ze de kamer en slaat de deur met een klap achter zich dicht.

Leontien staat in de keuken en kijkt door het raam naar buiten. Er spelen een paar kleine hummeltjes op het grasveld achter. Ze racen op hun fietsjes achter elkaar aan. De achterbuurvrouw klopt een kleedje uit, er steken roze krulspelden in haar haren. Leontien kent de vrouw alleen van gezicht; eigenlijk kent ze niemand hier in de buurt goed. Ze houdt afstand van iedereen. Dat ze Samera vanmorgen op de koffie heeft gevraagd, is iets wat ze nooit eerder heeft gedaan, misschien omdat ze Rogier wil provoceren. Ze was niet bang voor hem, ze wilde zich door hem niet laten weerhouden.

Rogiers stappen klinken op de houten trap, daarna hoort ze de achterdeur. Doodstil blijft ze in de keuken staan. Misschien komt hij zo weer boven en ze wil niet opnieuw een confrontatie. Het blijft stil in huis. Ze loopt naar de woonkamer en gaat voor het raam staan. Rogier loopt langzaam op de dijk, zijn schouders een beetje gebogen, z'n gezicht naar de grond gericht. Hij heeft z'n jas aan, een saai, donkerblauw windjack. Vroeger was Rogier een knappe vent geweest. Hij droeg leuke kleren. Ze was altijd trots op hem. Waarom is het de laatste jaren toch zo veranderd? Schaamt ze zich voor hem? 'Wat weet jij van mijn gevoelens?' had hij haar toegeroepen. Met een schok realiseert ze zich dat ze daar inderdaad niets van afweet.

Ze herkent zijn gevoelens als hij over haar broers praat. Ze hebben het alle drie gemaakt. Haar oudste broer Frank heeft een prima

baan bij een verzekeringsmaatschappij, hij woont in een leuk huis in een keurige buurt. Hans gaat het minstens zo goed. Hij heeft pas een leuke bungalow in de Noordoostpolder gekocht.

Dan is er Govert, de dominee. Haar ouders zijn trots op hem, dat is hun goed recht. Govert heeft hard gestudeerd en moest inderdaad zuinig leven om rond te komen. Nu heeft hij het goed. Hij is predikant in een dorpje in Drenthe. Rogier heeft gelijk, Govert is erg trots op zichzelf. Het is iets wat haar vaak tegenstaat, maar ze heeft het nooit hardop willen zeggen. Het doet haar zeer nu Rogier het zegt, want het is haar familie. Vroeger was ze dol op haar broers. Govert is de jongste, Hans en Frank zijn ouder dan zij. Tegenwoordig ziet ze hen weinig. Ze komen met de verjaardagen. Ze rijden met Frank mee als er bij Hans of Govert iemand jarig is. Er is altijd een gevoel van schaamte, omdat zij zich zo weinig kunnen permitteren, terwijl haar broers over vakanties en bungalowparken praten, een nieuwe auto en de gestegen verkoopwaarde van hun huis. Allemaal zaken waarover ze niet mee kunnen praten. Al snel na Rogiers ontslag hadden ze hun auto verkocht. Zijn inkomen was minder geworden en een auto was duur om te onderhouden. Bovendien ontbrak de noodzaak, per fiets was de afstand naar de stad makkelijk te overbruggen. Een eigen huis hadden ze nooit bezeten, zelfs in de tijd dat Rogier nog werkte, hadden ze het nooit aangedurfd.

Ze had altijd gemeend dat die verhalen Rogier weinig deden, ze had zich vergist. Hij loopt over de dijk. Langzaam maar zeker ziet ze hem uit haar gezichtsveld verdwijnen. Op het Zwartewater vaart een boot voorbij. De grote benzine-opslagtanks aan de overkant van het water weerkaatsen het zonlicht. Ze ziet Rogier niet meer en ze zou hem willen terughalen. Ze gaat niet. Ze blijft voor het raam staan kijken tot ze zich realiseert dat het tijd wordt om de tafel te dekken, omdat Simon bijna uit school komt. Met een zucht legt ze het tafelkleed op tafel.

‘Waar is papa?’ is het eerste wat Simon vraagt als hij binnenkomt.

Ze streelt hem over z’n haren. ‘Papa is een eindje wandelen. Hij zal zo wel weer terugkomen.’

‘Wat raar om nou te gaan wandelen!’ Simon trekt z’n wenkbrauwen op. ‘Hij weet toch dat ik nu thuiskom en dat we dan samen gaan eten?’

‘Misschien heeft hij geen honger en denkt er daarom niet aan.’ Ze

gaat aan tafel zitten en schenkt vast thee in de kopjes. Simon staat voor het raam.

‘Moet ik hem gaan zoeken?’

Ze glimlacht. ‘Nee jongen, papa komt straks weer thuis. Hij wil gewoon even uitwaaien. Ga nou maar rustig eten. Misschien komt hij zo.’ Ze strijkt hem even over z’n haar. ‘Hoe was het vanmorgen op school?’ informeert ze, in de hoop dat Simon hierdoor zal worden afgeleid.

‘Ik had een acht voor aardrijkskunde.’ Simon smeert te veel boter op z’n brood, maar ze doet alsof ze het niet ziet. ‘Papa had me laatst overhoord, het heeft echt geholpen.’

Ze kijkt naar hem, naar zijn enthousiaste, jonge gezicht.

‘Papa zal wel trots op me zijn,’ zegt hij aandoenlijk.

Ze glimlacht. ‘Ik ben ook trots op je,’ zegt ze zacht. ‘Als je weer eens ergens mee zit, moet je papa maar vragen om je te overhoren.’

Hij knikt, propt z’n mond vol met brood en vervolgt: ‘Ik heb de nieuwe buurkinderen ook gezien. Ze zitten niet bij ons op school, maar op de openbare. Ik heb net gedaan alsof ik ze niet zag, anders moet ik nog met ze meelopen naar huis ook.’

‘Wat een onzin,’ zegt ze. ‘Waarom zou je niet met hen oplopen? Jullie moeten voor het grootste deel dezelfde kant op?’

‘Ik ga toch zeker niet naast die Turken lopen!’ roept hij verontwaardigd.

‘Het zijn geen Turken, maar Marokkanen...’ wijst ze hem terecht.

‘Dat maakt toch niets uit. ’t Zijn buitenlanders, ze hebben stomme krulletjes.’

‘Simon toch...’ Ze zet met een klap haar kopje thee neer. ‘Hoe kun je dat nou zeggen? Stel je voor dat je geen vrienden had, enkel om het feit dat je steil, blond haar hebt. Ieder mens ziet er toch anders uit? Ik heb vanmorgen met de moeder van die kinderen gepraat. Het is een hele lieve vrouw. Weet je hoe de buurkinderen heten?’ Simon schudt zijn hoofd. ‘Dan moet je ze dat eens vragen. Jullie kunnen hier samen spelen. Je kunt vrienden met ze worden. Wat maakt het uit waar ze vandaan komen? Als ze uit Friesland kwamen, hadden ze ook anders gepraat. Dan had je dat niet erg gevonden, omdat Friesland bij Nederland hoort. Waarschijnlijk zijn die kinderen alle vier in ons land geboren. Dan horen ze toch gewoon bij ons?’

Simon haalt zijn schouders op. ‘Ik zal er weleens over nadenken.’

Ze ziet de onwil die uit zijn hele houding straalt. 'Nou ja, de buurvrouw komt hier binnenkort eens koffiedrinken. Dan zal de rest vanzelf wel komen,' probeert Leontien luchtig op te merken.

Simon reageert niet meer. Met snelle happen werkt hij z'n dagelijkse portie boterhammen weg en kijkt dan op de klok. 'Ik ga vast naar school, hoor mam. Ik heb Tom beloofd dat ik m'n knikkers mee zou nemen. Iedereen had vanmorgen z'n knikkers al.'

Ze knikt en kijkt hem even later na als hij na een snelle kus de voordeur achter zich dicht heeft getrokken. De buurkinderen komen net naar buiten, maar hij doet of hij ze niet ziet. Ze ziet hem verder rennen en heeft het gevoel dat hij steeds verder van haar verwijderd raakt. Hij is Rogiers zoon en soms lijkt het alsof ze in twee kampen verdeeld zijn.

Leontien had al tijden voor het raam gestaan. Ze was naar buiten gegaan en een eindje de dijk op gelopen, maar er was nog geen spoor van Rogier. Op haar horloge zag ze dat het inmiddels twee uur was. Uren was hij al weg. Automatisch verrichtte ze haar dagelijkse bezigheden, maar steeds weer werd ze naar het raam getrokken om daar teleurgesteld te constateren dat hij er nog niet aankwam.

Dan houdt ze het niet meer uit. Op haar fiets rijdt ze de dijk op. Ze volgt het smalle grindpaadje en komt langs de kinderboerderij waar kinderen zich verdringen bij de pasgeboren lammetjes. Een pony hinnikt, moeders koesteren zich naast kinderwagens in het eerste lentesonnetje. Het pad wordt breder en verandert in een geasfalteerd weggetje. De wind suizelt door het gras. Aan haar rechterhand kijken flats van twaalf hoog op het water uit. Wasgoed hangt op de balkons te drogen. Het pad wordt weer smaller en mondt uit in een zandpaadje.

Haar ogen turen naar de uiterwaarden, maar zien daar niet de gene die ze zoekt. Angst grijpt haar naar de keel. Als ze hem nou niet vindt, als hij toch wanhopiger is geweest dan zij gedacht heeft? Dan is het haar schuld! Ze gooit haar fiets aan de kant en rent de dijk af, het hoge, vochtige gras in. Haar voeten soppen over de drassige bodem, soms zuigen haar schoenen zich vast in de modder. Een kapotte roeiboot ligt aan de oever, de bodem ervan is bedekt met een laag water. Ze rent langs de waterkant alsof ze verwacht hem daar te zien liggen. Het zweet gutst over haar gezicht. Ze hapt naar adem, in haar hoofd voelt ze een felle pijn opkomen. Ze schreeuwt zijn naam uit. Haar stem wordt weerkaatst tegen de hoge flats, daarna is er het

geluid van de stilte. De wind ritselt door de takken van een boom en ruist door het gras, meeuwen scheren krijgend over het wateroppervlak.

Ze hijgt. Met één hand veegt ze haar haren uit haar vochtige gezicht. Langzaam, heel langzaam loopt ze de weg terug, pakt haar fiets op en rijdt verder. De jachthaven lijkt er verlaten bij te liggen. Een zeil klappert. Het pad wordt smal en onbegaanbaar voor haar fiets. Ze loopt verder nadat ze de fiets tegen een hek van de jachthaven heeft gestald. Haar voeten slepen zich verder, de dijk over. Ze ruikt de geur van water. Haar ogen zetten zich vast op één punt: een verlaten mannenfiguur, leunend tegen een gammel hek.

Hij lijkt haar niet te zien. Z'n ogen zijn op het water gericht. Hij beweegt niet, ook niet als ze hem dicht genaderd is. Ze raakt zijn wang aan en schrikt van de kou, die hij uitstraalt. 'Rogier, het spijt me...' zegt ze zacht. Ze kruipt tegen hem aan, verstopt haar gezicht in zijn vale jack, verwacht zijn armen om haar heen.

Hij reageert niet. Z'n handen blijven stijf in de zakken van z'n jas verborgen. 'Het spijt me...' probeert ze nog eens. 'Je hebt gelijk. Ik weet niet wat er door je heen gaat. We leven naast elkaar zonder mét elkaar te leven en ik weet niet wat ik eraan moet doen. We zijn twee mensen in verschillende werelden en ik begrijp niet hoe het zover heeft kunnen komen. We houden toch van elkaar?'

Langzaam draait hij zijn gezicht naar haar toe. 'Doen we dat?' hoort ze hem zeggen. 'Houden we nog steeds van elkaar of houden we van de persoon die we zijn geweest?' Ze hoort hoe zijn stem beeft. 'Het is allemaal zo vanzelfsprekend: we trouwden, kregen kinderen en we namen dat als vanzelfsprekend. Alles veranderde toen ik mijn baan verloor. Eerst was er nog de hoop op een andere baan, maar na elke afwijzing op een sollicitatie veranderde dat een beetje. Langzaam maar zeker brokkelde dat stukje hoop af tot het zekere besef dat het nooit meer zo zou worden als het was. Ik kan je geen financiële zekerheid meer bieden. Elke dag sta ik weer op met de vraag: waarom moet mij dit gebeuren? Langzamerhand zie ik de vrouw van wie ik houd veranderen. Je komt aan met voorstellen om zelf te gaan werken en mij het huishouden te laten verzorgen, maar je hebt niet in de gaten hoe je me daarmee kwetst. Het is alsof je met die ideeën het laatste beetje trots van me wilt afnemen.

Je vraagt om begrip voor buitenlanders, maar je ziet niet in dat ik meer en meer het gevoel krijg door die buitenlanders op een dood

spoor te worden gezet. Jou doet het niets als je in een advertentie ziet staan dat allochtonen de voorkeur hebben. Voor mij is het een gemiste kans. Zo langzamerhand voel ik me zelf gediscrimineerd en dat is een heel bitter gevoel. Het gaat me niet om de mensen zelf, ze zijn net zo veel mens als ik ben en ze verdienen dezelfde behandeling. Het is een gevoel dat bijna niet onder woorden te brengen is. Ik voel me in de steek gelaten. Door de overheid, door de werkgevers, maar ook door jou.

Gaandeweg wordt mijn eergevoel aan stukken getrapt, alsof het niet van belang is. Je verwijt me dat ik de kinderen mijn denkbeelden over buitenlanders opdring. Misschien is het voor mij de enige manier om geen gezichtsverlies te lijden ten opzichte van de mensen van wie ik het meeste houd.'

Ze trekt zijn hoofd tegen zich aan alsof ze een klein kind troost. In haar armen wiegt ze hem heen en weer. In haar hart wellen ontelbare woorden op, die ze niet uitspreekt. Ze staat vlak naast hem, maar de afstand lijkt zo groot. Zo onoverbrugbaar groot...

HOOFDSTUK 3

Het is zaterdag. Leontien kreunt en draait zich nog een keer om in bed. Het is er zo warm, zo veilig. Voorzichtig kijkt ze over een randje van het dekbed naar de wekker en ziet dat het al halftien is. Naast haar ligt Rogier nog in diepe slaap. Hij heeft een nachtfilm bekeken en ze heeft hem niet eens in bed horen komen. Het zal wel weer een uur of twee zijn geworden. Ze gaat op haar rug liggen en staart naar de motieven in het gordijn. Van beneden hoort ze geluiden, de televisie staat al aan. Vermoedelijk zit Simon naar een vroeg kinderprogramma te kijken. Ze draait zich nog eens om en bestudeert Rogiers slapende gezicht. Ze schuift wat dichterbij hem toe en voelt de warmte die zijn lichaam uitstraalt. Hij ziet er ontspannen uit.

Zachtjes glipt ze uit bed, trekt haar duster aan en loopt naar de badkamer. In de spiegel ziet ze haar witte, slaperige gezicht. Met een ruk draait ze zich om, zet de douche aan en stap eronder. Het water is lauw, maar verandert langzaam in een bijna hete straal die ze met welbehagen op zich laat inwerken. Ze zou hier uren willen blijven staan, alleen maar staan zonder te denken. Ze draait de kraan om en spoelt zich af met ijskoud water dat haar naar adem doet snakken.